

ВИСТИНА ЗАРОБЕНА ВО ВЕЧНА ТАЈНА

"Марко многу го сакаше внукот Марко. Го носеше секаде, постојано го шеташе. Тој не успеа да ја запознае Ања, но знаеше дека ќе се роди и постојано ми велеше внуката ти ја оставам тебе, ти да се грижиш за неа. Марко загина ден пред својот роденден на 27 февруари, а неговиот погреб беше ден пред годишнината од нашиот брак, на 5 март", вели сопругата Виолета.

"Пред смртта, во средината на јануари, Марко го посети Ерусалим. Беше воодушевен од христијанската црква 'Св. Марко', каде што е и фотографиран. По оваа посета тој постојано велеше: 'Сега и да умрам, нема да ми биде жал'", се потсетува Виолета.

ВИОЛЕТА МАРКОВСКА

Пишува:
Жаклина МИТЕВСКА

Во сабота, 26 февруари, изминува една година од трагедијата која ѝ се случи на нашата држава и на нејзините граѓани, односно од уривањето на владиниот авион "кингер", при што покрај претседателот Борис Трајковски, загинаа Димка Илкова-Бошковиќ, Ристо Блажевски, Анита Кришан-Лозаноска (советници во Кабинетот), Миле Крстевски (вработен во МНР), Борис Велинов, Аце Божиновски (обезбедување), Марко Марковски и Бранко Ивановски (пилоти). Авионот се урна во близина на Столац, 30 километри јужно од Мостар. Претседателот Трајковски со соработниците тргна на овој пат за да учествува на Меѓународната конференција за инвестирање во Босна и Херцеговина. До ден денес

јавноста сè уште точно не знае што се случи со владиниот "кингер". Обвинителството го затвори случајот како авионска несреќа, при што за падот на "кингерот" ги обвини пилотите, со што не се согласуваат јавноста и нивните семејства, кои тврдат дека Марко Марковски бил еден од најiskusните македонски активни пилоти, со стаж од околу 30 години, со одлично познавање на теренот околу Мостар.

Денес во Македонија се погребани посмртните останки на осумчлениот екипаж од владиниот "кингер". Во Алејата на великаните на Градските гробишта во Бутел се наоѓа и вечниот дом на претседателот Трајковски. Во негова чест, како и за почит кон осумчлениот екипаж, босанскиот ултрамаратонец Александар Голо од ридот над мостарското село Ротимље го почна меморијалниот маратон кон Скопје. Со овој несекојдневен човечки потфат, по мошне тежок терен и лоши временски

услови, тој ќе помине повеќе од 600 километри, и денес треба да го заврши маратонот до гробот на претседателот Трајковски. А камен-блок во чие средиште е македонското знаме со поширок дел кој ќе ги претставува сончевите зраци, кои не се гаснат и вечно сјајат, е споменикот што се очекува да биде поставен на местото каде што се урна владиниот "кингер". Македонската државна делегација во Мостар ќе ја предводи премиерот Владо Бучковски. Во делегацијата ќе има претставници на Кабинетот на претседателот Бранко Црвенковски, од АРМ, Собранието, МНР, од Фондацијата "Борис Трајковски", од кабинетот на поранешниот претседател Киро Глигоров и партиска делегација на ВМРО-ДПМНЕ. Се очекува во Мостар да отпатуваат и неколку семејства, но не сите затоа што не сакале, како што сами изјавија,

да бидат декор на власта и дека се разочарани од досегашниот однос на државните институции кон нив, а поради големата душевна болка не се подготвени да го посетат местото на несреќата.

ЗАГУБА

Нашиот неделник "Македонско сонце", во чест и со огромна почит кон жртвите во оваа авионска несреќа, се обидува да стапи во контакт со нивните семејства, и барем преку пишаниот збор да им овозможи да проговорат за своите најмили, за последните спомени од нив. Серијалот разговори го почнуваме со Виолета, сопругата на починатиот пилот Марко Марковски. Го посетивме станот во Аеродром, каде што Марко живееше долги години со сопругата и семејството. Наидовме на мошне пријатен и топол дом. Во

НА 26 ФЕВРУАРИ, 2004 ГОДИНА МАКЕДОНИЈА ЈА ПОТРЕСЕ ТРАГЕДИЈА...

дневната просторија ја забележавме сликата на Марковски, а веднаш до неа макетата на авионот, ист како оној со кој тој тргна на своето последно патување. Денес во тој дом сама е неговата сопруга Виолета, која и покрај болката, се труди да живее некаков нормален живот. Празнината во деновите и ноките ја дополнуваат внуците Марко и Ања, кои често ја посетуваат. Освен двете внучиња, нејзино богатство се и синовите Зоран и Горан. Разговор кој тешко се почнува... Со солзи во очите кои се составен дел од нејзиниот сегашен лик, Виолета се потсетува: "Марко беше прекрасен татко, сопруг... Со неговата професија тој посто-

јано отсутствуваше од дома. Но, се трудеше да ја дополни таа празнина кога беше меѓу нас. Го сакаше семејството. Искрен човек, оние кои ги сакаше, навистина и ги сакаше. Многу беше врзан за воздухопловството. Живеевме убав семеен живот, без проблеми. За Марко ме врзуваат многу емотивни случки. Кога се роди внукот Марко, тој бе-

На тој ден, во 6,48 часот владиниот авион "кингер" полета за Мостар по маршрута на обласните контроли на летање Скопје - Албанија - Србија и Црна Гора - Босна. Во 8,01 часот воздушната контрола на СФОР го изгуби авионот од радарската контрола на подрачјето околу Столац, 30 километри јужно од Мостар. Во тој момент контролата на летот ја извршувале француски припадници на СФОР. Претставник на босанските власти прво соопшти дека спасувачките екипи на Република Српска во реонот на село Битуње, Општина Берковици, ги пронашле остатоците од авионот со кој патуваше македонскиот претседател Борис Трајковски, за потоа портпаролот на СФОР, Дејв Саливен, да демантира дека е пронајдена локацијата на која се урнал авионот. Спасувачките екипи на СФОР и на босанските власти, кои на локацијата Долно Битуње трагаа по остатоците од авионот на македонскиот претседател, ја прекинаа потрагата на таа локација без да пронајдат нешто. Потрагата продолжи на други локации на планината Врсник, на кои се претпоставуваше дека паднал авионот. По трагичната вест македонска државна делегација, предводена од тогашниот премиер Бранко Црвенковски, се врати од Даблин каде што требаше да биде поднесена апликацијата за членство на Република Македонија во ЕУ. Владата на Република Македонија одржа вонредна седница, а подоцна се состана Советот за безбедност на РМ. Во европскиот Парламент на Трајковски му беше оддадена почит со едноминутно молчење, а пред седиштето на НАТО во Брисел знамињата беа симнати на половина копје. Поради лошите временски услови, во доцните вечерни часови, на 26 февруари беше прекината потрагата по паднатиот авион. Владата на РМ прогласи тридневна жалост. На 27 фе-

вруари војници на СФОР со хеликоптери ја продолжија потрагата. На терен се упати и екипа од македонското Специјално владино тело, кое допатува во Мостар. Беше формиран Кризен штаб на Претседателството на БиХ, кој го раководеше министерот за безбедност Бариша Чолак. Во операцијата "Мостар 2004" беа вклучени хеликоптери на СФОР, на бо-

што се случи авионската трагедија, потоа ја посети мртвечницата во Бели Брег, каде што се наоѓаа посмртните остатоци на загинатите, а на крај имаше средба со претставници на Владата на Босна и Херцеговина. По средбата тој изјави дека не знае каде точно ќе се испрати на анализа црната кутија, но знае каде нема, сугерирајќи дека нејзиното испитување

санската Армија, припадници на полициските сили на Федерацијата и на Република Српска. Во целиот тек на операцијата учествуваше и експертскиот тим на Македонија, предводен од тогашниот министер Иџет Мемети. Спасувачка хеликоптерска единица подоцна го лоцира местото каде што се урнал македонскиот авион. Босанските медиуми јавија дека авионот со кој патуваше македонскиот претседател Борис Трајковски се урнал на котата 524, која се наоѓа во близина на селото Хусковици. Македонскиот заменик-обвинител Роксанда Крстевска соопшти дека се пронајдени едно јагленосано тело, едно што не е изгорено и делови од уште пет тела. Таа потврди дека е пронајдена и црната кутија. На 28 февруари Црвенковски отпатува во Босна, за лично на самото место да се увери за текот на истрагата. Тој беше во областа Ротимље, каде

нема да се изврши во Париз. По пронаоѓањето на телата почна нивната идентификација, која траеше неколку дена. Извори од македонскиот истражен тим потврдија дека е извршено преслушување на содржината на лентата на која е снимен разговорот меѓу пилотите на македонскиот авион и контролата на летање во Мостар, но содржината нема да се објави сè до завршувањето на истрагата. Во попладневните часови на први март, посмртните останки на претседателот Борис Трајковски беа идентификувани со ДНК анализа од лабораторијата при Заводот за судска медицина и криминалистика при Медицинскиот факултет во Загреб. И покрај тоа што случајот е затворен како авионска несреќа, за јавноста сè уште е енигма што точно се случи на 26 февруари, а семејствата велат дека извештаите кои ги добиле содржат многу нелогичности.

ше на пат во Швајцарија. Таму славел цела ноќ, а кога се врати продолжи со славењето. Постојано беше со внукот, едноставно беа посебно поврзани. Го носеше секаде, постојано го шеташе. Во мај малиот Марко ќе наполни 3 години, а Ања набрзо една година, која не успеа да ја види. Но, знаеше дека ќе се роди и постојано ми велеше внуката ти ја оставам тебе, ти да се грижиш за неа. Загина ден пред неговиот роденден на 27 февруари, а погребот беше ден пред годишнината од нашиот брак, на 5 март".

Таа потсетува дека нејзиниот сопруг работел во Владата од 1973 година. Извесен период бил во ЈАТ и во Палер. Со "кингерот" летал уште од 1979 година, кога всушност и го долетал авионот од Америка, од каде што бил и купен. Со Марко таа патувала секаде низ светот, таму каде што тој имал пријатели. Мар-

тање. Му се јавив на работа, барав објаснување за тоа што се случило. Тој ми рече дека ќе го земе Горан, мојот друг син и дека ќе дојдат дома. Тогаш ми стана јасно дека станува збор за нешто сериозно. Сепак, не очекувавме дека ќе се случи нешто такво со авионот, бидејќи "кингерот" можеше да слета и на многу понеповолен терен. Воопшто не помислував дека ќе се случи ваква трагедија. Но, како што се стемнуваше, така исчезнуваа и нашите надежи", вели Виолета.

"Времето - додава таа - ќе си го каже своето. Не сум задоволна од тоа како државата го водеше овој случај, очекував многу од институциите. Тие ветуваа, но не се дознаа причините за несреќата. Секогаш човек може да погреша, но не е прифатливо дека пилотите биле одговорни. Извештаите кои ни ги дадоа се делумни, контрадикторни, хартијата трпи

игралки му ги купил дедо му. А како што ни објаснува госпоѓата Марковска, од она што го слушала од пријателите на сопругот, и во тој еден слободен час кој го имал секогаш 55 минути зборувал за внучето. Малиот Марко многу пати сè уште знае да праша: "Каде е дедо?"

"Пред смртта, во средината на јануари, Марко го посети Ерусалим. Беше воодушевен од христијанската црква 'Св. Марко', каде што е и фотографиран. По оваа посета постојано велеше: 'Сега и да умрам, нема да ми биде жал'. Но, тој немаше можност со тамошните фотографии да ги сподели со мене чувствата од Израел", вели Виолета.

Таа е горда на својот сопруг, кој многу ја сакал татковината и често, кога патувал низ светот, размислувал за проблемите кои нашата земја ги има со соседите, на пример, Грција, и секогаш си го поставувал прашањето: "Зошто ова ѝ се случува на Македонија?"

"Сега - вели Виолета - јас го поставувам прашањето зошто мораше да се случи оваа трагедија?"

Нивните синови сега се вработени на добри работни места. Зоран со сопругата работи во скопската контрола на летање, а Горан, по студирањето и магистрирањето на Економскиот факултет, е запишан на американска магистратура, а испитите ги полага во Скопје. Работи во брокерската куќа на "Комерцијална банка". Токму сега и Виолета и Марко можеа да продолжат да живеат мирен живот и по пензионирањето на Виолета (работниот век го

минала во неколку банки) да им се посветат на внучињата.

Виолета објаснува дека нејзиниот сопруг Марко првите чекори во професијата ги направил на спортскиот аеродром во Куманово и во Битола, потоа продолжил во Задар и во Мостар. Кога се вработил во ЈАТ постоела редовна линија Белград - Мостар, всушност и неговиот капетански испит за АТР тип на авион, бил на таа дестинација. За секој тип авиони има посебно школување, кое се освежува еднаш во годината. За "кингерот" специјализирал во Америка.

На добрите меѓучовечки односи со Марко се потсетува и нивната пријателка Цвета.

"Марко, мојот сопруг Бошко, јас и Виолета постојано одевме во Вратница. Сопругот ми е љубител на печурките и оди по планините. Во една прилика Марко рече дека може и со "кингерот" да се спушти дури и на тој терен".

Цвета вели дека Марко бил исклучително пријатен човек и сакал да им помага на сите луѓе. И за неа и нејзиното семејство е болна загубата на ваков пријател.

И покрај тоа што не е задоволна од односот на државните институции, Виолета вели дека ќе оди во Мостар.

"Ќе одам од почит кон мојот сопруг. Морам да бидам таму, да положам цвеќе на тој ден. Штета е што таму има снег, но сакам да го видам теренот, зошто таму се случи вистинската разделба. Морам да бидам таму, зошто да има само туѓи луѓе?", вели Марковска.

МАЛИОТ МАРКО СÈ УШТЕ ГО БАРА ДЕДО МАРКО

ковски никогаш не бил заситен од патувањата, а Виолета била чест патник и на владиниот "кингер".

Марковски потекнувал од Мариово - Битолско и секоја можност ја користел заедно со Виолета да го посети родното огниште.

"Во моментот кога слушнавме за несреќата, мојот син Зоран беше на работа во скопската контрола на ле-

сè. Каде се тие 24 - 30 часа по паѓањето на "кингерот"? Никаде ги нема, барем да се потрудеа да состават некоја приказна. Целата ситуација е несфатлива".

ИДЕНТИЧНОСТ

Внукот Марко во сè, во постапките, во однесувањето потсетува на својот дедо, чие име и го носи. Тој знае и кои